

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΟΡΓΑΝΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑΣ 3
Β' ΠΑΤΩΜΑ ΑΡΙΘ. ΔΩΜΑΤΙΟΥ 19

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ : ΚΩΣΤΗΣ Λ. ΜΕΡΑΝΑΙΟΣ

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1944
ΧΡΟΝΟΣ Α'-ΑΡ. 35.-ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 10.000

Ο ΡΥΘΜΟΣ ΣΤΗΝ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

2.— ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΤΟΥ Κ. Θ. ΣΓΟΥΡΔΕΛΗ

Ἡ διατήρηση ὅμως τῶν ἰδιοτήτων τῆς μεταβαλλόμενης πραγματικότητας, ὀποιαδήποτε διατήρηση, προϋποθέτει ἄνθρωπο καὶ χρόνο.

Ἔτσι θὰ πρέπει νὰ συλλάβουμε ἕνα ἄνθρωπο-χρόνο «ἐξωχρονική» διάρκεια, δηλαδή (καὶ χωρὶς σύγκριση μὲ τὴν Μπερξονική Διάρκεια) ἕνα χρόνο πέρα ἀπὸ τὸν χρόνο. Ἄλλὰ αὐτὸ μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἀνοησιὴ τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου, γιατί καὶ στὴν περίπτωση πού θὰ θεωροῦσαμε ἄπειρο τὸν χρόνο-χρόνο τῆς διατήρησης θὰ ξαναγυρίζαμε στὸ πρόβλημα χωρὶς λύση, ἀφοῦ ὁ ἄπειρος χωροχρόνος ταυτίζεται μὲ τὸ σῦμπαν, καὶ ἂν περιορίσουμε μ' ἕνα ἀριθμὸ τὸν χρόνο-χρόνο τῆς διάρκειας, τότε, ποῖα εἶναι ἡ ἐννοία ἐξωχρονικῆς διατήρησης;

Μὲ αὐτοὺς τοὺς συλλογισμοὺς φέρεται κανεὶς νὰ ἀπαντήσῃ ἀρνητικῶς, δηλαδή πὼς δὲν εἶναι δυνατόν οἱ ἰδιότητες (κινητικὲς σχέσεις κ.λ.π.) νὰ διατηρηθοῦν ἔξω ἀπὸ τὸν χρόνο-χρόνο τῆς ἐκδήλωσης τῶν σχέσεων, ἔξω ἀπὸ τὴν χρονικὴ στιγμή τῆς πραγματοποίησής τινος.

Σύγχρονα ὅμως μὲ τὴν ἀρνησιὴ αὐτῆς ὑπάρχει καὶ ἀνοησιὴ τοῦ ἴδιου τοῦ πλάτους. Πρέπει νὰ ἀρνηθοῦμε τὴν γνώση, τὴν ὀποιαδήποτε γνώση. Τί ἄλλο εἶναι ἡ γνώση παρὰ «ἐξωχρονική» προέκταση τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος στὴν ἀνθρώπινη συνείδηση ἢ καὶ ἀντίστροφῶς; ἡ προέκταση τῆς ἀνθρώπινης συνείδησης πρὸς τὸ παρελθόν καὶ τὸ μέλλον.

Εἶναι ὀλοφάνερο πὼς ἡ ἀνθρώπινη συνείδηση ἀποτελεῖ τὸν χρόνο-χρόνο τῆς ἐξωχρονικῆς διατήρησης τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν σχέσεων τοῦ μεταβαλλόμενου κόσμου. Δὲν θὰ πρέπει νὰ παραλείψῃ κανεὶς νὰ σημειώσῃ πὼς οἱ ἰδιότητες-σχέσεις αὐτῆς δὲν φτάνουν ἀμετάβλητες στὴ συνείδηση. Τὸ γεγονός τῆς συνείδησης ἀποτελεῖ μὴ δράση, μὴ ἐνεργητικὴ κινούμενη πραγματικότητα.

Παρ' ὅλη ὅμως τὴν διαφοροποίησιν τῆς ἰδιότητος-σχέσης τοῦ παρελθόντος στὴν συνείδησίν μας—πρόβλημα πού θὰ μελετήσουμε ἀργότερα καὶ ἀκριβῶς γιὰ τὴν διατύπωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ρυθμοῦ—δὲν παύει νὰ εἶναι γεγονός πὼς ἡ νεώτερη σχέση, πού δημιουργεῖται μὲ τὴν διαφοροποίησιν αὐτῆ, βασίζεται σὲ ἕνα παράγοντα πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν «ἀνάμνησιν» μιᾶς σχέσης ἰσοπεθευόμενης σὲ μὴ χρονικὴ στιγμή, πού δὲν ὑπάρχει πιά παρὰ στὴν «ἀνάμνησιν» αὐτῆ.

Εἶναι σωστὸ πὼς ἡ θερμότητα δὲν μεταβάλλεται ἔξω ἀπὸ τὸ ἔργο καὶ εἶναι πολὺ συνεπὴς ὁ σύγχρονος θεωρητικὸς τῆς φυσικῆς ὅταν διατείνεται πὼς ἡ μὴ ἀντιστροφή τῶν θερμομηχανικῶν σχέσεων ἀποτελεῖ μὴ ἐκφραση τῆς μὴ ἀντιστροφῆς τοῦ χρόνου. Ὅμως εἶναι ἐπίσης σωστὸ πὼς τὸ ὑποθετικὸ «ἂν» τῆς ἀνθρώπινης γλώσσας ἀποτελεῖ μὴ ἐκφραση τῆς προέκτασης τῆς συνείδησης πρὸς πραγματικότητες πού

συνιστοῦν τὸ παρελθόν ἢ θὰ ουστήσουν τὸ μέλλον καὶ πὼς ἡ προσπάθεια «προοπτικῆς», πρόβλεψης, ἀποτελεῖ προέκταση τοῦ μέλλοντος πρὸς τὸ παρελθόν στὸν χρόνο-χρόνο τῆς συνείδησης.

Δὲν ὑπάρχει ἀκόμα ζήτημα ἀνθρωπομορφισμοῦ, ὑποκειμενισμοῦ καὶ ἀντικειμενισμοῦ. Ἡ ἄπειρη κίνηση τοῦ κόσμου, ἀντικειμενικὴ ἢ συνεχὲς ὄνειρο τοῦ γένους, μεταβάλλει τὸν κόσμο σὲ κάθε ἀπειροελάχιστο τμήμα τοῦ χρόνου ἔτσι πὺ μόνον στὴν ἀνθρώπινη συνείδηση θὰ μπορούσε ὁ ἴδιος ὁ μεταβλητὸς κόσμος νὰ ζητήσει πληροφορίας γιὰ τὴν ὑπαρξὴ του στὸ παρελθόν. Τὸ ἂν οἱ πληροφορίες αὐτὲς θὰ ἦσαν θελές, ἀλλοιωτικὲς, ἐλάχιστα πιθανές, εἶναι ἄλλο θέμα. Ἐκτὸς ἂν ἦσαν—νοητικά.—δυνατὴ μὴ ἐξωσυνειδητικὴ ἀντιστροφή τοῦ χρόνου. Ἄλλὰ τότε θὰ δὲν ὑπῆρχε ζήτημα χρόνου γιατί δὲν θὰ ὑπῆρχε ἐννοία χρόνου.

Σὲ τελευταία λοιπὸν ἀνάουσι-σύνθεση ἡ γνώση δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἐξωχρονικὴ διατήρηση τοῦ δημιουργούμενου σῦμπαντος, διατήρηση πού ἀποτελεῖ ὅσον γινόντων παράγοντα νεώτερων σχέσεων. Ἡ ἀνθρώπινη συνείδηση δὲν εἶναι μὴ φωτογραφικὴ πλάκα. Ἀντίθετα εἶναι μὴ χωρο-χρονικὴ ἄπειρη μονάδα (περιοχὴ) ὅπου τὸ δημιουργούμενο σῦμπαν ἀγωνίζεται νὰ διατηρηθῇ.

Ἡ ὀλοκληρωτικὴ γνώση μιᾶς (Συνέχεια στὴ 2ῃ σελίδα)

ΨΥΧΗ φιλήδονη, βλέπε λοιπὸν ἐδῶ τὸ ἀντίθετο ἑνὸς ὀνείρου καὶ τὴν ἀπουσία τῆς τύχης...

Ἄλλὰ τί εἶναι, Φαῖδρον, τὸ ἀντίθετο ἑνὸς ὀνείρου ἂν δὲν εἶναι ἕνα ἄλλο ὄνειρο... Ἔνα ὄνειρο ἐγρήγορης καὶ ἔντασης πού δὰ ἔκανε τὸ ἴδιο τὸ λογικὸ; Καὶ τί δὰ ὀνειρευόταν ἕνα λογικὸ;

Ἄν ἕνα λογικὸ ὀνειρευόταν, σκληρὸ, ὀρθωμένο, μὲ τὸ μάτι ὀπλισμένο καὶ τὸ στόμα κλεισμένο ὡς κύριος τῶν χειλιῶν του, τὸ ὄνειρο πού δὰ ἔκανε δὲν δὰ ἦταν αὐτὸ πού βλέπομε τώρα, αὐτὸς ὁ κόσμος τῶν συγκεκριμένων δυνάμεων καὶ τῶν μελετημένων αὐταπατῶν;

Ἄν ὄνειρο, ὄνειρο, ἀλλὰ ὄνειρο γεμᾶτο ἀπὸ συμμετρίες, ὄλο τάξη, ὄλο πράξεις καὶ συνέχειες... Ποιὸς ξέρει ποιοὶ ὑπέρτατοι νόμοι ὀνειρεύονται ἐδῶ ὅτι ἐπῆραν φωτεινὰ πρόσωπα καὶ ὅτι ἐναρμονίζονται μὲ πρόγραμμα νὰ ἐκδηλώσουν στοὺς δνητοὺς πὼς τὸ πραγματικὸ τὸ μὴ πραγματικὸ καὶ τὸ κατανοητὸ μπορούν νὰ συγχωνεύονται καὶ νὰ συνδυάζονται ἀνάλογα μὲ τὴ δύναμιν τῶν Μουσῶν.

(L'âme et la danse)

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΟΥΜΑΝΙΣΜΟΥ*

Τοῦ Jean Coutrot

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΟΣΜΟΥ

1ο) Προσθετικὴ δύναμις τῶν ἐξωχρονικῶν, πού τὰ ἀποτελέσματα τους προστίθενται ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, προκαλώντας μὴν ἀδυνατότητα πρόοδο, ἀλλὰ ἀσθητὰ περιορισμένην στὸ ρασιοναλιστικὸ πεδίο.

Ἐκείνη ἀσθητὰ ἀμέλγησαν ὀλοκληρωτικῶς, ἢ ἀκόμα δὲν τόλμησαν νὰ θῶν, τὴ γνώση τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἠθικὸ πεδίο: φοβερὰ μέσα χρησιμοποιημένα σ' ἕνα ἐπικίνδυνον δρόμο.

2ο) Ἐν ἀλλὰ γὰρ (καὶ πρόσφατες ἐρευνᾶς ἐδείξαν πὼς ἐπρόκειτο γιὰ νόμους γενικώτατους, κωματικὸν τύπου) καθενὸς πού ἀφορᾷ τὴν ἀντικειμενικὴν ἀσθητὰ ἀμέλγησαν ἀπὸ τὸ λογικὸ, πού ὀλοένα καὶ λιγώτερο καθοδηγεῖται ἀπὸ τὴν ἐμπειρικὴν, πατροπαράδοτην, δογματικὴν, καὶ θεολογικὴν περὶ ἀσθητὰ ἀμέλγησαν. Καμμιά κατὰ συνέπειαν πρόδος δὲν πραγματοποιεῖται καὶ μόλις γίνεται ἀντιληπτὴ, στὸ πεδίο τῆς ἀσθητὰ ἀμέλγησαν καὶ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε καὶ στὸ ἠθικὸ πεδίο. Αὐτὸ ἀντίθετα εἶχε ἐξαρτητικὰ ἐπεξεργασθεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ μὲ παραρρασιανα ἰσοτικὲς τεχνικὲς (γίγνα, ἀσκητικὲς κ.λ.π.) κατὰ συνέπειαν ἔχει προσθετικὲς: ἀνεπαρκῆ μέσα σὲ μὴ σωστικὴ κατεύθυνση.

Β'. ΑΜΕΣΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΡΕΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΟΣΜΟΥ

1ο) Ἀνάληψη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἐρ-

γαλείων καὶ φοβερῶν δυνάμεων (οἱ τεχνικὲς) πού χρησιμοποιοῦν, περισσότερο ἀσθητὰ ἀπὸ τὸ λογικὸ του, τὴν ἀνεξέλεγκτην ἀσθητὰ ἀμέλγησαν τῶν αὐτοματισμῶν του.

2ο) Ἡ ἀνεξέλεγκτη χρησιμοποίησιν τούτων τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐργαλείων ὀλοένα εἰς ἀσθητὰ ἀμέλγησαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀσθητὰ ἀμέλγησαν τῶν ἀνθρώπων ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς (κοινωνικὲς καὶ διεθνεῖς).

3ο) Προκαλεῖ ἐξ ἄλλου μὴν ἀδυνατότητα ἀξάνομενη περιπλοκὴ τοῦ νεώτερου κόσμου, πού θέτει μὲ ὀλοένα ἐπιτακτικώτερον τρόπο τὸ ζήτημα τῶν κατευθύνσεων καὶ ἀπὸ τὸ σημεῖον ἀρετηρίας καθεῖς ἐρευνᾶς: τὸ ζήτημα τοῦ ντοκουμέντου τὰ ἰσομματα.

Γ'. ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΟΥΜΑΝΙΣΜΟΥ

Στὴν ἀγνοία ἀσθητὰ ἀμέλγησαν τοῦ σῦμπαντος καὶ τῶν ἐξωχρονικῶν, ὅπου βρισκόμαστε:

1ο) Ὅλα τὰ ἐπιπέδα ἢ παρα-ομαλὰ γνωσιολογικὰ μέσα, τὰ διασθητὰ ἢ ποιητικὰ, εἶνε καλὰ γιὰ μᾶς. Ὅμως μόνον ἡ ρασιοναλιστικὴ ἢ γνῶσις ἐπιτρέπει νὰ ἐλέγξουμε τὰ ἀποτελέσματα πού μᾶς ἔρχονται μ' αὐτὰ τὰ μέσα καὶ τὰ συνταραξίσαμε ἀναμεταξύ τους, νὰ τοὺς ἐξασφαλίσουμε τὴν παρὰ ἄσθητὰ ἀμέλγησαν συναίνεσιν, βίωσιν καὶ προϋπόθεσιν τῆς ποσοθητικῆς τους δυνάμεως.

2ο) Πρέπει νὰ προφυλαχτοῦμε ἀπὸ τῆς στατικῆς θεωρήσεως τοῦ σῦμπαντος, πού μᾶς ἐπιτρέπουν ν' ἀντιθέσουμε γιὰ μὴν ἀσθητὰ ἀμέλγησαν τῶν ἀνθρώπων: ἂν μᾶς ξεφύγῃ, ποτὲ πὼς εἴμαστε μὴ στιγμή στὴ διάσθητὰ ἀμέλγησαν πὼς αὐτὴ μᾶς ἐδήγησε ἀπὸ τὸ σ' ὀλοένα γλοσθητὰ ἀμέλγησαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ πὼς δίχως ἄλλο θὰ μᾶς ἐδήγησε ἀκόμα φιλήδονα. Ὄλοιστικὸ πρόβλημα θὰ ἦταν ἀκριβῶς νὰ προσδιορίσουμε τί ἐνοούσαμε μὲ τὸ «φιλήδονα». Ὄλοιστικὸ ἕνα μοναχὰ γεγονητὸ εἶνε βέβαιον: οἱ προϋποθέσεις βιωσῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀλλάζουν, καὶ ὁ ἀνθρώπος βίωσιν, ὀλοιστικὰ ἀλλοιωτὸν ὀλο τὸ κράτος ἀνθρώπων, ὀλοιστικῶν καὶ βίωσιν ἀνθρώπων, ἀσθητὰ ἀμέλγησαν καὶ συνθεμένων μὲ τρόπο ἀποκλειστικὰ στατικῶν. Ὄλο πὼς ἔβου αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ εἶναι γιὰ μᾶς εἶνε ἀγνωστὸν καὶ μάλιστα εἶνε δυνατόν ν' ἀμφοσθητὰ ἀμέλγησαν ἂν ὀλοιστικὸν: τὸ γεγονός μόνον τῆς ἀλλαγῆς

* Εἰσαγωγή σὲ μὴ ὀλοιστικὴ ἐπιστημολογία πού μελετοῦσε τὰ προβλήματα τοῦ σύγχρονου ὀλοιστικῶν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ: Ἀπάντησιν στὴν ἐρευνᾶ
- Ν. Δ. ΠΑΠΠΑ: Ὄλο πνευματικὸς πανικὸς τοῦ 1943.
- Θ. ΣΓΟΥΡΔΕΛΗ: Ἀνάμεσα στῆς σειρῆς τῶν τοίχων. (διήγημα).
- Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ: Βήματα τοῦ πρῶτον.
- Διαλεχτὲς μεταφράσεις: ΓΚΑΙΤΕ. ΟΥΓ' ΤΜΑΝ, γράμματα τοῦ ΒΑΝ ΓΚΟΓΚ κ.λ.π.

PAUL VALERY

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΣΕΙΡΕΣ ΤΩΝ ΤΟΙΧΩΝ

(Συνέχεια από την 4η σελίδα)

γυρίσουμε σπῆτι μας. "Οχι; Καλά, καλά παιδί μου.

Φτάσαμε σ'ε μιά μικρή πλατεία. Γύρω τ'α ψηλά στίπια κάτασπρα από τ'ο φεγγάρι είναι θυθισμένα στον ύπνο των κατοίκων. Πλησιάζουμε πρὸς τὸ κεντρικό περιβάδι. Κάποιοι ἐνοχλήθηκε ἀπὸ τὰ βήματά μας. "Ένας ἄνθρωπος ἄκουσε πρὸς τὸ κεντρικό περιβάδι. Κάποιοι ἐνοχλήθηκε ἀπὸ τὰ βήματά μας. "Ένας ἄνθρωπος ἄκουσε πρὸς τὸ κεντρικό περιβάδι. Κάποιοι ἐνοχλήθηκε ἀπὸ τὰ βήματά μας.

Πρὸς τὸ κεντρικό περιβάδι. Κάποιοι ἐνοχλήθηκε ἀπὸ τὰ βήματά μας. "Ένας ἄνθρωπος ἄκουσε πρὸς τὸ κεντρικό περιβάδι. Κάποιοι ἐνοχλήθηκε ἀπὸ τὰ βήματά μας.

Με μιά ραγιαμένη φωνὴ ὁ μικρὸς αὐτὸς παιδάκος εἶπε τὴν ἱστορία. Καὶ τὰ λόγια του μῆχαν στο μαλὸ μας καὶ στὴν ψυχὴ μας ἔτσι περίπου:

Τρία παιδιά τὴν παραλία ἀφοῦ εἶχαν βλαστημήσει ὀλημερίς προσπαθοῦσαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ζωὴ τους καὶ τὴν πείνα τους. Τὸ ἕνα ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα.

Τὸ δεύτερο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα. Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα.

Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα. Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα.

Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα. Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα.

Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα. Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα.

Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα. Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα.

Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα. Τὸ τρίτο ἀγόρι εἶχε σπηλιάσει τὰ μάτια του ἀγριεμένα στο φεγγάρι μωρμουρίζοντας βλαστήματα.

στά. Τότε, τὸ χαϊδεμένο παιδί βλαστήμισε βαρειά καὶ ἄρρηστος μουγκὰ πρὸς τὴν παραλία. "Ένας ἀρργοπορημένος μάς προσπερνάει γρήγορα-γρήγορα. Ἔίναι σκυφτός καὶ ἀδύνατος. Παρὰ τὸ κρὺό μάς ἀφήνει περνώντας μιά μυρουδιά σάπιου ἰδρώτος. Σὲ λίγο χάνεται μέσα σ'ε μιά πόρτα. Ποιὸς ἦταν; Γί' ἔκανε τὴν ἡμέρα; Ποιὸς ξέρει! Ποιὸς δὲν μποροῦσε νὰ ξερίσει τὴ ζωὴς ὄλων τῶν ἀνθρώπων! Μὰς ἄφρασε τὴν μυρουδιά τοῦ σάπιου ἰδρώτος καὶ τίποτα ἄλλο.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

σὸ ἀπὸ κανένα παχὺ σὺννεφο. Σκοτάφτω στὸ πτῶμα ἑνὸς σκῶλου ἢ μῆς γάτας. Τὰ στίπια μικρὰ μοιάζουν ἑτοιμόροπα. Καὶ εἶναι εὐτοιμόροπα. Ένας ἀρργοπορημένος μάς προσπερνάει γρήγορα-γρήγορα. Ἔίναι σκυφτός καὶ ἀδύνατος. Παρὰ τὸ κρὺό μάς ἀφήνει περνώντας μιά μυρουδιά σάπιου ἰδρώτος. Σὲ λίγο χάνεται μέσα σ'ε μιά πόρτα. Ποιὸς ἦταν; Γί' ἔκανε τὴν ἡμέρα; Ποιὸς ξέρει! Ποιὸς δὲν μποροῦσε νὰ ξερίσει τὴ ζωὴς ὄλων τῶν ἀνθρώπων! Μὰς ἄφρασε τὴν μυρουδιά τοῦ σάπιου ἰδρώτος καὶ τίποτα ἄλλο.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Μήπως μποροῦμε νὰ τὸν βοηθήσουμε; Γί' αὐτὴν μικρῆ; Δὲν πειραζει, θὰ φύγουμε μολὶς ἔρθει ἡ μαμή.

Ὁ ἄριστος τὸ τραπέζι ἀπὸ χίλια δυὸ μικροπράγματα, ἀχρηστα σχεδόν, καὶ στρωμα μιά καθαρὴ πετσέτα. Ὑστερα βοηθῶ τὸν ἄνθρωπο νὰ βάλει τὸ ἕνα καθαρὸ σεντόνι κάτω ἀπὸ τὴν γυναίκα.

Πρέπει νὰ βράσω νερό, μοῦ λέει. Χρειάστηκε νὰ τοῦ δώσω τὰ σπῆτια μου γιατί δὲν ἤυρε στὴν κουζίνα.

Ἄ, εὐτυχῶς ἔχω ροκανίδι, μοῦ λέει. Θὰ πιᾶσει γρήγορα. Δὲν τὸ περιμέναμε γί' ἀπόψε.

Ὅταν ἦρθε ἡ μαμή, ὁ ἄνθρωπος μάς εἶπε εὐχαριστῶ καὶ δυὸ δάκρυα κύλησαν στὰ μάγουλά του. Πολλοὶ ἄνθρωποι κλαίει μόνον δυὸ φορές στὴν ζωὴ τους. Οὐτὸν γεννιόταν τὰ παιδιὰ τους καὶ οὐτὸν πεθαίνουν τὰ παιδιὰ τους.

Εἶναι ἡ δεύτερη φορά, λέει, ἀλλὰ τὸ πρώτο πεθανε ὀλίγες μέρες. Πᾶνε 4 χρόνια ἀπὸ τότε. Νὰ ὡσὺς ὁ Θεὸς νὰ ζήσει αὐτὸ τουλάχιστον.

Φύγαμε. Τὰ μάτια του ἦσαν μαύρα, χωρὶς καμμιά ἔκφραση ἑνὸς χτες ἡ ἑνὸς αὐριο. Γί' αὐτὴ στιγμή τὸν εἶδα νὰ χάνεται μέσα στον υγρὸ τοῖχο τῆς κἀμαρας, μέσα στον χρόνο. Ἱηνῖδια στιγμή ἡ μικρὴ μοῦ ἔσφιγγε τὸ χερί, ἰατὴ νὰ μοῦ σφίξει τὸ χερί τὴν ἴδια στιγμή; Αἰσθάνθηκε μήπως νὰ διαπερασε τὴν ὑπαρξὴ τῆς ἡ παγερῆ ἀίσθηση τοῦ ρυθμοῦ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ποῦ παρακαλοῦσε ὡστόσο τὸν Θεὸ ἀνὰ τὸ ὡσὺς ἕνα παιδί;

Εἴμαστε σπῆτι. Καὶ κλαίει ἡ ἀγαπημένη μου μικρή.

Κλαίει μικρὴ μου φίλη. Ὅσῶσσο θὰ ξεχασεῖς καὶ σὺ ὅπως ὄλοι, παιδάκι. Ἰως μῆς ἡμέρα πείξ; «Ἔγὼ ὑπέφερα πολὺ ὅταν ἄρχισα νὰ μαθαίνα». Καὶ θὰ εἶσαι γεμάτη ἐγωισμό καὶ θὰ κοιμηθῆς πὺό γαλήνια τὴν ἡμέρα ἑκείνη.

Ἡ μικρὴ μου τινάζει τὰ πόδια τῆς καὶ τὰ χέρια τῆς θυάζοντας σπαρτακτικὲς κραυγές. Ἰὰ μάτια τῆς εἶναι τεντωμένα ἀλλὰ δὲν κυττάζει τίποτα τὸ καθορισμένο. Παιδάκι, παιδάκι μου μὴν κλαῖς. Αὔριο πάλι ὁ ἥλιος θὰ ἀνατελεῖ καὶ θὰ πᾶμε νὰ παίξουμε στὸν γυαλό.

Δὲν μ' ἀκούει ὄμως πιά. Πᾶει ἡ μικρὴ μου.

Γι' αὐτὴν νὰ ὑπακούσω στὴν τρομερὴ αὐτῆς μανίας καὶ νὰ ξεοἴσω ἀποτομα μιά πτυχή τῆς ἀτέρνατης νύχτας;

Ἔτσι ἦταν ἐκεῖ μπροστά μου, θεαρεῖα ἀρρωστη καὶ κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ τῆς φανεί χρήσιμος. Ἰσοῖς μπορεῖ νὰ γιαιτρεπῆ τὴν πληγωμένη παιδωσύνη;

Ἰὰ μικρὰ χερράκια τῆς ξεσχίζαν τὸ σεντόνι παραληρώντας.. ἀν παραληροῦσε, γιατί τώρα δὲν ξέρω ἂν εἶχα τὴν μικρούλα μου, ἂν εἶχα καὶ μικρούλα, κ' ἂν ἔπαιζαν δὲν τὴν φανταζόμουνα, τὴν τρυφερὴ φίλη, ὅταν βυθιζόμουνα στὶς νύχτες τῶν λιμανιῶν καὶ τῶν πόλεων. Στὴν νύχτα τοῦ Κόσμου.

Ἦσαι εἰς ἐξοχήν ὁ κατενόητος ἄνθρωπος. Ἦσαι εἰς ἐξοχήν ὁ κατενόητος ἄνθρωπος. Ἦσαι εἰς ἐξοχήν ὁ κατενόητος ἄνθρωπος. Ἦσαι εἰς ἐξοχήν ὁ κατενόητος ἄνθρωπος.

σὸ ἀπὸ κανένα παχὺ σὺννεφο. Σκοτάφτω στὸ πτῶμα ἑνὸς σκῶλου ἢ μῆς γάτας. Τὰ στίπια μικρὰ μοιάζουν ἑτοιμόροπα. Καὶ εἶναι εὐτοιμόροπα. Ένας ἀρργοπορημένος μάς προσπερνάει γρήγορα-γρήγορα. Ἔίναι σκυφτός καὶ ἀδύνατος. Παρὰ τὸ κρὺό μάς ἀφήνει περνώντας μιά μυρουδιά σάπιου ἰδρώτος. Σὲ λίγο χάνεται μέσα σ'ε μιά πόρτα. Ποιὸς ἦταν; Γί' ἔκανε τὴν ἡμέρα; Ποιὸς ξέρει! Ποιὸς δὲν μποροῦσε νὰ ξερίσει τὴ ζωὴς ὄλων τῶν ἀνθρώπων! Μὰς ἄφρασε τὴν μυρουδιά τοῦ σάπιου ἰδρώτος καὶ τίποτα ἄλλο.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

Κοιμάται καλά τώρα αὐτός, εἶπε ὁ μικρός. Λένε πῶς στο βᾶθος ἡ θάλασσα εἶναι πὺό ζεσθῆ. Νὰ, λοιπόν, γιατί ἀπὸ τότε φοβᾶται τὴς πλατείας καὶ τὴς πόρτες τῶν ψηλῶν σπητιῶν. Τὰ μάτια του λαμπύριζαν ἐκπληκτά. Μιά μικρὴ κίνηση, ἕνας μικρός λόγος καὶ θὰ ἔπεφτε στὰ γόνατα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Γὰ ποῖο λόγο; Ποιὸς ξέρει... Κὺτταξε τὴν μικρὴ καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν, χτυποῦσαν.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟ

Γ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ: ΑΓΝΗ ΠΟΛΥΛΑ

Ὁ Γ. Σφακιανάκης με τὴν «Ἀγνή Πολυλά» μάς δίνει μιά ἀπὸ τὴς πνευματικῆς σωματιόστερες προσφορὰς μυθιστορημάτων. Ἡ «Ἀγνή Πολυλά» εἶναι μιά ἀρχιτεκτονημένη καὶ ὀργανικὰ διαθαυμάσιμὴ σύνθεση. Ὁ κόσμος τῶν ἡρώων τῆς ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν «Ἀγνή ὡς τὸν ἄνθρωπο» ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ὡς τὸν Στέφανο Ἀκουοῦθι κινεῖται γύρω ἀπὸ κἀποῖον κεντρικὸ πυρῆνα ζωῆς. Ἡ ἀνθρώπινη μοῖρα στίς πολυτρόπες ἐκδηλώσεις τῆς εἶχε ἀποθέσει: ὁ βλὸν αὐτὸν τὸν κόσμο τῆς σφαγιτῆρας τῆς. Ὁ ἀκατανόητος χειρονομίες τους, τὸ φέροσμά τους, οἱ ἰδέες τους καὶ τέλος ἡ ζωὴ τους ἔχουν κἀποῖον ἐπιπλέον λόγο, λογικὰ πιθανῶν, ἀλλὰ καὶ λογικὰ ἀνεξέλεγκτων. Τὸ ἔνστικτο μετὴν τυφλῆ δρῆμῆ του κινεῖ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πάθη τους. Ἡ ἀπέλεα σὺ καμμιά φορά κανταῖται θλιβητότητα, διεκδικεῖ καὶ αὐτῆ τὰ θιαυσιμάτὰ τῆς. Ἡ πλοοῖα πείρα ὀπλοισμένη ἀπὸ τὸν ἀγῶνα καὶ ἀπὸ τὴν πίκρα τῆς ζωῆς, ξάλλει: νὰ κατανοεῖ καὶ νὰ συγγράει. Ὁ ὀρθοδικτικισμὸς, στίς ἐξέφρασεις τῆς παραφοράς καὶ τῆς ἀποσύνης στὴν ἀναυτολόγητη καὶ στὴν ἀδυσπῆστη ἐγκατάλειψη, ἀφίνει καὶ αὐτὸς τὸ δαθῆτο καὶ τὸ σκληρότερο ἴχθος. Ἡ σ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΒΑΝ ΓΚΟΓΚ ΣΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟ

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΠΑΝΙΚΟΣ ΤΟΥ 1943

(Συνέχεια απ' τήν 3η σελίδα)

Τούλιος 1880
'Αγαπημένε μου Τεό,
Δέν σου γράφα από πολύν καιρό γιά χίλιες δυό αιτίες και τώρα άκόμα τό κάνω μέ πολλήν δυσκολία.

Ός ένα σημείο γίναμε κάπως ξένοι, ίσως περισσότερο απ' ότι νομίζεις θάταν όμως καλύτερα γιά μέσ γιά μέ συνέχισα μέ έτσι. Ψάξο και σήμερα δέ θά σου έγραφα, άν δέν είχα χρέος γιά τούτο, άν δέν ήταν ανάγκη, άν, σ' ό ύφος δέν μ' είχες βάλε: σ' αυτήν την ανάγκη. Στο ΕΤΤΕΝ έμαθα πώς είχες στείλει πενήντα φράγκα γιά μένα. Τά πήρα. Κι' αυτό θάβελαι τό έκαμα κι' άκόμα μ' ένα αίσθημα τόσης μελαγχολίας. Τόν τελευταίο καιρό βρίσκομαι σ' άδιέξοδο, έλα μέσα μου έχουν άναστατώθη. Τί άλλο θά μπορούσα να κάμω έτσι πού έγιναι, πέρα τά χρήματα. Τώρα σου γράφω γιά να σ' ευχαριστήσω.

Καθώς θά ξέρεις ξαναγύρισα στό Μπριονάξ. Ο πατέρας μου έλεγε να μείνω στο ΕΤΤΕΝ. Αρνήθηκα επίμονα και νομίζω πώς είναι καλύτερα πού πήρα αυτή την άπόφαση. Χωρίς να τό θέλω, κατέληξα τελευταία στην οικογένειά μας πρόσωπο άνεπιθύμητο και φρικτό. Σάν να μήν αξίζω πιά τήν έμπιστοσύνη τους. Κι' ύστερα σέ τί θά τους ήμουν χρήσιμος;

Γι' αυτό ένοιωσα πώς ή καλύτερη και πού λογική άπόφαση πού θά μπορούσα να πάρω, ήταν να φύγω κάπου μακριά μονάχος, όπως ταριάζει: σ' ανθρώπους σάν και μένα πού πωθενά δέν μπορούν να δρουν τόν εαυτό τους. Σάν να μήν υπήρχα!

Τώρα πού έφυγα, τί θά γίνει; Θά μέ νομίσουν άνθρωπο παράξενο κι' άνίκανο γιά κάθε τι; Δέ μπορώ να τό πιστέψω. Τώρα πρέπει να δώλω όλη μου τή δύναμη, να νοιώσω τόν εαυτό μου, να βρω τήν κλίση μου, να δω τί κλείνω μέσα μου, τί μπορώ να κάμω. Νοιώθω ένα δυνατό πάθος γιά τά βιβλία, και τήν ανάγκη να μορφώνωμια άδιάσπαστα, να μελετώ. Θάβελαι πώς έχει τόσην ανάγκη ή ψυχή μου γιά δάσκαλα δση και τό κορμί μου γιά τροφή.

Σό μπορεί να τό καταλάβεις αυτό. Όταν ήμωνα σ' άλλο περιβάλλον, άνάμεσα σέ πίνακες, σ' έργα τέχνης τότε —τό ξέρεις αυτό— άγάπησα τόσο τά βιβλία μ' ένα τέτοιο πάθος πούφτανα τόν έθουσιασμό. Πόσες φορές τώρα, μακριά από κει, νοιώθω να κυριαρχεί μέσα μου τό παλιό μου έσέινο πάθος κι' άκόμα μέ τά τέτοια νοσταλγία γιά κείνα τά χρόνια, γιά ό,τι τότε μέ τριγύριζε.

Δέν άρρωσά ήμουν τή μελαγχολία να μέ κατανίχθεις. Σε κάθε τόπο, κάτι μπορεί κανείς να κάμει, κάτι μπορεί να το μιλήσει: στην φυγή. Κι' αντί να φτάσω στην άπελπισία, γέμισα από μία μελαγχολία άλλοιότιμη, χωρίς ήμους δύναμη δράσης, μ' άλλα λόγια προτίμησα μία μελαγχολία πού μ' άφίνα: να ζω, ν' άναπνέω, να έλπίζω, να ζητώ κάτι, από μία κατάσταση οτάσιμη και καταθλιπτική πού οδηγεί στην άπελπισία.

Μελέτησα τελευταία προσεχτικά έλα μου τά βιβλία. Ίσως θά πεις: Γιατί τότε άφιος τό Πανεπιστήμιο; Θά άπαντήσω αυτό μόνο. Τό Πανεπιστήμιο μού στοίχισε πάρα πολλά. Κι' ύστερα δέν μούδινε τίποτα περισσότερο απ' ότι τώρα άνοιγεται μπροστά μου, και πού σκέφτομαι ν' άκολουθήσω. Τό κύριο είναι να συνεχίσω τήν προσπάθειά μου, να μελετώ.

Χο, μεταχειριζόμενοι με έφχέρεια μόνο τρεις-τέσσερις νότες (οι ψηλές ήταν άρα μα), πού νομίζαμε ότι ακούγαμε ένα κακό σχολικό συγκρότημα. Όσο γιά όμιούγένεια, χρωματικές αλλαγές, και γενικά έρμηνευτική διάθεση δέ μπορεί να γίνει λόγος μία και δέν υπήρχαν. Όλο τό έργο μας δόθηκε σάν πρώτη ανάγκη. Ο παλιός και τό βίβλος πού ύπάρχει κάτω από κάθε φράση χάθηκαν άφίνοντας τις νότες έσπερ σάν άπλό μάθημα «σολφέζ». ΦΟΙΒΟΣ ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗΣ

τήσω. Αν σταματήσω κι' αυτή τή φορά, τότε είμαι χαμένος. Τότε άλλοιόμνόμευ.

Έγώ τό άντικρίζω έτσι τό πραγμα. Είναι άπόλυτη ανάγκη να έξακολουθήσω τήν όποια προσπάθειά μου.

Θά πεις ποιος είναι: ό τελικός μου σκοπός; Μέ τόν καιρό ό σκοπός μου ξεκαθαρίζει περισσότερο. Τώρα δέν τόν ξέρω άκόμα.

Θά μούκινες χαρά άν δέν έδλεπες σε μένα μονάχα έναν άνθρωπο φυγόπονο. Να δεις και κάτι άλλο μέσα μου. Κι' ύστερα βρίσκονται τόσους και τόσους φυγόπονοους στή ζωή μας.

Είναι άνθρωποι φυγόπονοι μονάχα.

Από ταπειλιά και δειλιά χαρακτήρα, από μικρότητα ψυχική. Αν θέλεις, άν σου φαίνεται: σωστό νομίζέ με γιά πέ- τοιον.

Είναι ήμους κι' άλλοι φυγόπονοι φαινομενικά, πού δέν τό θέλουν καθόλου να κάμει τίποτα, αυτοί πού κατατρέγονται μέσα τους απ' τό δυνατό πάθος τής δράσης κι' ύστέρω δέν κάμουν τίποτα, τίποτα δέν μπορούν να δημιουργήσουν, γιατί μούκινουν ναίαι φυλακισμένοι, γιατί τούς λείπει τό στοιχείο πού θά τους έκανε δημιουργικούς, γιατί οι μοιραίες περιστάσεις τούς έφεραν σέ τέτοιο σημείο.

Ενας τέτοιος φυγόπονος δέν ξέρει: ό ύδιος τί θά μπορούσε να κάμει. Τό νοιώθει από ένστικτο. Νοιώθω και γώ, πώς γιά κάτι είναι ίκανός, πώς κάτι θά δικάσιον τήν ύπαρξή μου, έξρω πώς θάταν δυνατό να γίνω άλλοιότιμος άνθρωπος! Τι θά μπορούσα να κάμω; Για τί είμαι άξιος; Νοιώθω κάτι ναίαι μέσα μου, τί ναίαι ήμους;

Σού φανέρωσα ένα άλλο είδος ταπειλή, τέτοιοι νομίζε με, άν θέλεις. Οι άνθρωποι συνήθως δέν έχουν τή δύναμη να κάμουν τίποτα, μούκινουν με φυλακισμένοι και γώ δέν έξρω σε ποιά φριχτή φυλακή, φριχτή, φριχτή θρίσκα!

Σέ μερικούς άφίοντους έρχεται κάποτε μία ώρα πού όλα πεθαίνουν μέσα τους, παραδίνονται άργά και σίγουρα στην μοίρα. Άλλοι χάνουν τό όνομά τους δίκαια ή άδικα, έρχονται μοιραίες περιστάσεις, δυστυχίες, κι' αυτές δημιουργούν άλλα τέτοια θήματα.

Κι' ύπτε μπορεί κανείς να πει πάντα τί είναι αυτό πού τό καταλείβει τή δύναμη, ποιος χτίζει γύρω του τοίχους φηλοσύ, τί τόν θάβει: ζωντανό. Ψάξο νοιώθει: γύρω του κάμιαλα, κάποιους φηλοσύ τοίχους να τόν κλείνουν.

Όλα αυτά είναι φανταστικά; Δέν τό πιστεύω. Κι' ύστερα ρωτιέται κανείς: "Θεέ μου θάνατι γιά πολλόν καιρό; Θάνατι γιά πάντα;"

Έρείς: τί κάνει τή φυλακή να χυθεί απ' τή ζωή μας; Μονάχα ή άληθινή άγάπη. Ο φίλος, ό αδερφός, αυτοί άνοιγουν τή φυλακή με τήν κυριαρχική τής δύναμης. Όποιος δέν έχει κάτι τέτοιο βρίσκεται κοντά στο θάνατο.

Όπου ύπάρχει άγάπη εκεί ύπάρχει και ζωή.

Δέχτηκα ότι μούδωσες. Και σό θά μπορούσε να μού ζητήσεις ότι θέλες. Θά μούκινες χαρά και θά πού νόμίζα μεγάλην άπόδειξην έμπιστοσύνης. Τελευταία ξεμακρύνανε ό ένας από τόν άλλο, και σε μερικά σημεία ίσως έχουμε άλλοιότιμες γνώμες ήμους κάποτε, κάποια μέρα, θά μπορούσε ό ένας να σταθεί πλάι στον άλλο και να τόν κρατήσει.

Γιά σήμερα σου σφίγω τό χέρι ευχαριστώντας σε γιά ό,τι έκαμες γιά μένα. Αν τώρα ή άργότερα θελήσεις να μού γράφεις σό στέλνω τή διεύθυνσή μου.

Και έξρω πώς γράφονται μου θά μού κάνεις καλό. Δικό σου Μετάφραση: Βικέντιος ΑΘΗΝΑΣ Η. ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΥΡΟΥ ΞΑΝΘΑΚΗ
«ΚΥΚΛΩΝΕΣ»
Εικονογράφηση: ΠΑΝ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ

υποφιαζόμεστε τό πελώριο κύμα, πού τόσο κι' έλας βογγάει!

Από τήν ποίηση τής παράδοσης τά πού άξιόλογα βιβλία είναι νομίζω «Ο νυχτερινός Διαβάτης» του Σπύρου Παναγιωτόπουλου, «Τί βελήματα προβάτων» του Π. Σπάλα, ή άπαντωπομένη σειρά «Συμφωνία τής Ζωής και-του Θανάτου» του Γ. Σταμπολή και τά «Αγροτικά» του Φοίβου Δέληφ.

Η κριτική μας παρουσίασε λιγοστά συνολικά έργα, στα όποια μπόρεσε να παρουσιάσει ζητήματα γενικότερης πνευματικής σημασίας. Κι' από αυτά δυό-τρία μπορούν να θεωρηθούν άξιολογότερα. Τήν «έισαγωγή στο λυρικό λόγο» του Γερ. Αμπατήρη και τά ποιητικά θήματα του Κ. Δημαρά, δέν μπόρεσα άκόμα να τά διαβάσω. Από τάλλα ξεχωρίζω κατά τήν γενικότερη σημασία τους τούς δυό τόμους «των προσώπων και κειμένων» του Γ. Μ. Παναγιωτόπουλου και τό «γύρω απ' τό θάνατο» του Πέλου Κατσέλη. Τό βιβλίο του Κατσέλη είδικό γιά τό θέατρο και είδικότερα γιά τό Σαξέπτερ, άλλοι άριστοδωμένοι από μένα θά τό ταξινομήσουν. Δέν μπορώ ήμους να μίν έκφράσω τόν έθουσιασμό μου, γιά τήν θεατρική του σοφία, τή πνευματικότητα ενός νέου κι' άμπνευσμένου ακηροθέτη, καθώς και τό κερσο του λογοτεχνικού του ύφους, πού δίνει σ' ένα είδικό θεατρικό μελέτημα, τόσο ένδιαφέρον πνευματικό...

Τό μέρος τής μελέτης του Παναγιωτόπουλου, είναι ό δεύτερος τόμος του, γιά τήν νεώτερη πεζογραφία μας. Είναι ένα βιβλίο του Γ. Μ. Παναγιωτόπουλου, πού δέν διατάζει απ' τήν αρχή να τό χαρακτήρισω άδικο, μεροληπτικό, άραστό και άφρόντο. Περιέλαβε δύο νουβέλες περίπου πεζογράφων μας ενό μόνο 4—5 θάβιζε απ' αυτούς ναίρημύσει, και παράλλειται τόν Γιάννη Σκαρίμπα, τόν Γιάννη Σκαλιανή κι' ίσως έναν-δυό άλλων, μικρότερους με καλύτερους από τόν ύπόλοιπο όχλο πού παραθέτει. Συγκέντρωσε τούς «φίλους» και τις «φιλενάδες» του ό Γ. Παναγιωτόπουλος, σ' έναν τόμο άφρόρητα φιλόφρονα εξετάζοντας τήν γέννησή τους, τήν επαγγελματική τους σταδιοδρομία (!), με νερόβραστο κι' άνώδυνο ύφος, ακροτώντας γνώμες κοινότητες, άδικες, άναήθινες, άπεισοδιακές. Για κάποιες γυναικώδεις - πεζογράφους, πού άποφάσισαν κι' αυτές στή ζωή τους να μέσ έκθέσουν μερικά προσωπικά τους περιαστάσια, έστω με κάποια εδαισθησία, και ό Γ. Παναγιωτόπουλος και μερικοί άλλοι τό πήρανε έλα αυτά στα σοβαρά. Ο Γιάννης Σκαρίμπα είναι καλύτερος έδω απόν τών μεγαλύτερων βλέπετε, ό Σκαρίμπα πού μπιχκε ανάμεσα μας σέ πλατύτατο χειμάρρος και δούβζε σάν κα θαρός βορραής. Αν τόν είχε άλλη λογοτεχνία δέν έξρω κι' έγώ τί θάκαμην οι πατριώτες του γιαντών. Έμεις τόν άφίνομε στή Καλλιδα να βρούε και να ματώναται και έχομαι τόν Γ. Παναγιωτόπουλο με τό δικαίωμα να λέγει: ό,τι τού καννίσει και ν' άγγοει τό Σκαρίμπα σ' ένα βιβλίο πού παραλύουν θαυμάσιες μηδαιμύνητες, έπεδή πρό χρόνων σφίχτησε μαζί του και δέχτηκε από τόν καταπέλη τή φοβερής και φωτεινής γλώσσας του Σκαρίμπα. Τί να πεις, τί να σημειώσεις. Θαρρούν κι' άλλες ήμέρες θάρρούν κι' άλλοι άνθρωποι, θάρρούν κι' άλλα ήθη. Η πνευματική μας ζωή θά πάρει μέαν άνάταση κι' έναν γενναίο προσανατολισμό, μέσα στόν όποιο τά μέτρια και ταπεινά αίσθήματα θά έξοριστούν στην περιούχ πού θά τήν κατοικούν άνθρωποι. Οι νέοι, οι άληθινοί νέοι θά κρατήσουν τό αήριανό μέλλον. Κι' αυτοί έχομαι κι' έλας μία προτομασία, πού δέν τήν υποφιαζόμυται καν μερικοί πατριώτες. Ας έλπίζουμε τό 1944 να μέσ φέρει πνευματικότερα, άθρωπινότερα και πού συγκροτημένα δημιουργήματα.

ΝΙΚΟΣ Δ. ΠΑΠΙΑΣ
Γ. Γ. Είχα γράφει τό άρθρο όταν έπεσε στα χέρια μου τό βιβλίο του Θ. Σγουρ-

δέλη «Η άτέρμονη πορεία προς τόν ήλιο». Είναι γιά μένα μία κινούργια εκπληξη. Σάν έκείνες πού πιστεύω πώς θά έχουμε συχνά πιά από άγνωστους και νεοεμφανιζόμενους ποιητές. Μία ποίηση με έξαιρετική εδαισθησία, πολιτισμένη, άραία, άνθρωπινή, οδασιακή, μεγάλη πείρα. «έκπλήξεις και θαύματα» γιά να μεταχειριστό τή φράση του Βαλερό, πλημμυρίζει τό βιβλίο τούτο. Ο ποιητής μού είναι τέλεια άγνωστός, πρώτη φορά είδα τυπωμένο τόνομά του. Έλπίζω να γράφω γιά αυτόν χωριστά. Σήμερα άπλόως τό σημειώνω και έκφράζω τή μεγάλη μου χαρά γιά τόν έρχομό του. Ν. Δ. Π.

ΜΗΤΣΟΥ ΛΥΓΙΖΟΥ: ΘΑΛΑΣΣΙΝΕΣ ΚΑΜΠΑΝΕΣ Βρίσκει στα κεντρικά Βιβλιοπωλεία

Μερικές γνώμες:
«... Ο Μήτσος Λυγίζος με τά ποιήματα του πρώτου βιβλίου του (Τά Τοπεία του «Ημίσφους»), πήρε μέαν από τις πρώτες θέσεις στην ποιητική πρωτοπορία μας. Με τις «Θαλασσινές Καμπάνες» πού κυκλοφόρησε έπέτος πλαταίνει τόν άισθητικό του προσανατολισμό, μεγαλώνει τό ένδωφόν της οδασιακής, με αλκή προχωρεί περισσότερο πού τά μεγάλα τοπία τής νέας τέχνης. Ο νέος ποιητής έχει άληθινή εύγένεια, έξρει και άραματίζεται τά θαυμάσια μουσικά έσθη και μπορεί να μάς σοφίσει τό σεμψισμό, με τήν καλλιτεση ποιητικά του. Είναι άληθινός ποιητής ο Μήτσος Λυγίζος. Και ό ποιητικός στεναγμός του, διαβαίνει από μία κορδιά πού τήν διασφορίζει αίμα νεανικό και ά συγκροτητό»

Νίκος Ποππάς
«Ανάμεσα στις τελευταίες ποιητικές δημιουργίες έρχεται πλούσια ελευκρινής και πηγία ή φωνή τού ποιητή πού έγραψε τις «Θαλασσινές Καμπάνες». Η ποίησή του μάς δίνει μέν άρμονική σύζευξη τής ποιητικής συνήθως με τή θύμα στα πληθωρική και έμφυχωμένη παρουσία τής φύσης...»

Κ. Α. Μερναϊός
«...Τά άφροαστικά σου μέσα άντοποκρίνονται τέλεια πού τή λεπτή σου ποιητική πνοή. Μία διαύγεια κι' ένα έννοιωμα έλλλημω φως κυριαρχεί επί «Θαλασσινές Καμπάνες» σου διακοσμώνας τήν ποίη άνθρωπινή άτιμόσασια σου πού πάλεται από τά λεπτότερα σύγχορα σίσθηματά σου πόναντ στην έποχή μας. Έξχωρίζεις άάμεσα σέ πολλά βιβλία τού τελευταίου νόου και από πολλούς ποιητές τής τελευταίας προόδου. Είσαι ένας πραγματικός και καλλίεχνης τού στίχου. Συγκινεί και έπιδύλλεσαι».

Νικηφόρος Βρετάνος
«Οι στίχοι του κ. Λυγίζου μάς έπιπέπουν να διακρίνουμε πώς διακοσμώμε πού στα σ' ένα λεπτό και καλλιτρονημένο πιόμα, με μίση πού έξρει να γενικεύει τις ότοιτικές της περιπέτειες και να δίνει στό τραγούδι της, άκόμη κι' όταν αυτό συλλαβίται να κινείται σέ κοίους τόπους ένα τόνο προσωπικό».

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΘΑΝΟΥ ΒΙΛΙΕΡΗ ΕΝΑΛΛΑΓΕΣ

Έκδοση «Αετός» Α. Ε.

Μερικές γνώμες γιά τά προηγούμενα ποιητικά του βιβλία:
«Είμαι μέ από τις σπάνιες φορές πού κλέω ε'α τόμο τραγουδιών ν' έχοντας έπιφύλαξεις και ιωάνθωνες άληθινή νοηπία. Τά τραγούδια του πού έχουν έξασφαλίσει μέαν από τις πρώτες θέσεις στή νέα μας ποίηση».

(Καθυσιοική) ΑΙΜ. ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΟΣ
«Μία έπιτρέπει να έξεχωρίσουμε τό ποιητικό προϊόντα του ποιητή τήν εύγένειή του διάθεση, τήν ηυφροσύνη και τή μαλακότητα των έκφροστικών του τρόπων, τήν ίκανότητα του να μετουσίωση τούς λυρικούς κραδασμούς του σέ μουσικούς ρυθμούς και τήν προσπάθειά του να πρωτοτυπήσει χωρίς οδύφωνες λυρικές άκροβάσεις...»

Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
«Βρίσκει τόν τρόπο να έπιδύλλει λίγολιγο στόν άναγνώστη και να τόν συγκινήσει στην ίδια ένταση, καθώς και τόν πνευδοίτα τραγουδιού, τόσο εδαισθητό στις προσωπιακές άποφράσεις, (σπάνιο φαινόμενο στην έποχή μας)».

(Νεοελ. Μοδσα) Τ. Κ. ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ
«Μού άρεσε τό ποιητικό βιβλίο τού κ. Βιλιέρη, μού άρεσε γιαντί μεταγγίζει καινούργιο και ζωντανό αίμα στόν ποιητικό λόν».

(Αισθητικός) ΑΔ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ
«Θερμόν αίσθημα και μέαν θαυρονη γνώση τών μουσικών του στίχου, τής ισοσοπίας μεταξύ αίσθηματος και λογικής και έναν λυρισμόν γεμάτον μουσικότητα».

(Έστια) ΧΡ. Ε. ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗΣ

Λόγω άσθενείας τού κ. Μ. Σακελλαρίου ή Θεατρική Κριτική στό έόμενο.